

Darka Tancer-Kajnih

Revija Otrok in knjiga

Revija Otrok in knjiga je edina slovenska strokovna revija za teorijo in zgodovino mladinske književnosti, književno vzgojo, knjižno ilustracijo in s knjigo povezanih medijev. Izhaja od leta 1972. Izdajajo jo: Mariborska knjižnica, Pedagoška fakulteta Maribor in Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Oton Župančič Ljubljana. Izhaja dvakrat letno v nakladi 800 izvodov in povprečno s 110 stranmi na številko. Izhajanje revije omogoča redna finančna podpora Ministrstva za kulturo. Sedež uredništva je v Pionirski knjižnici Mariborske knjižnice na Rotovškem trgu 6. Glavna in odgovorna urednica je Darka Tancer – Kajnih. Založnici revije sta: Mariborska knjižnica in Pedagoška fakulteta Maribor.

Pobuda za ustanovitev revije je bila dana na posvetovanju o mladinski književnosti s tematiko NOB, ki je potekalo v okviru prvega festivala Kurirček v Mariboru decembra 1963.

*Festival Kurirček, otvoritev
1979 v Domu JLA. Foto:
Arhiv Mariborske knjižnice*

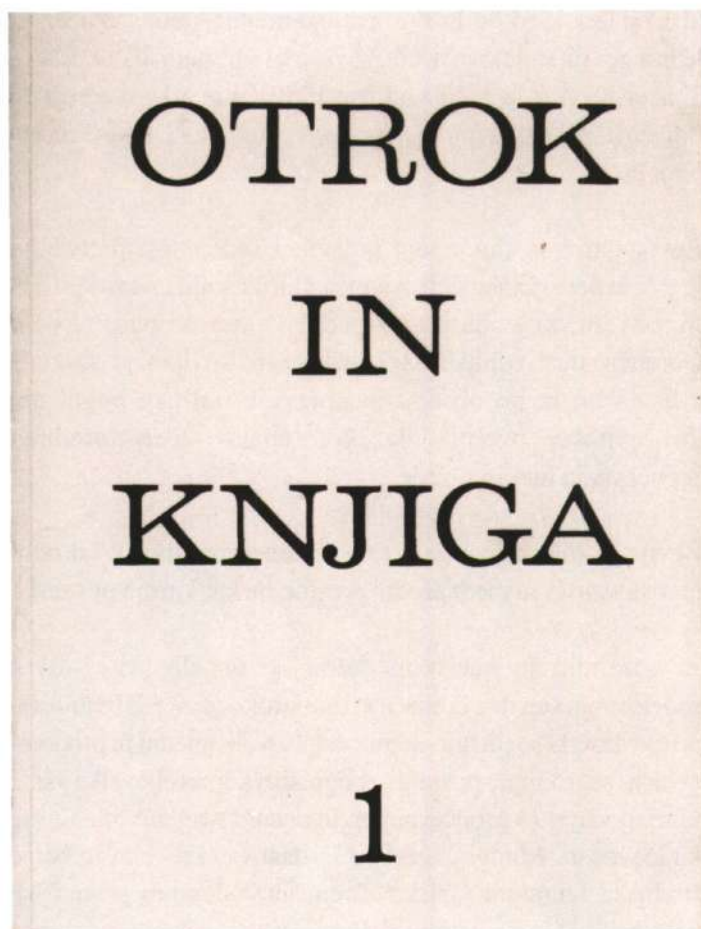
Zamisel o reviji, ki naj bi prinašala teoretične članke in informacije o literaturi za mladino v treh jugoslovanskih

jezikih, se je že prihodnje leto povezala z razmišljanji o ustanovitvi festivalskega centra za proučevanje mladinske književnosti in umetniškega snovanja za mladino sploh. Toda ideje zaradi različnih vzrokov niso zmogli realizirati vse do leta 1971, ko je postal podpredsednik festivalskega odbora Ignac Kamenik, ravnatelj Mestne knjižnice, ki je skupaj s sodelavci prav takrat razvijal sodobno organizirano knjižnično mrežo. Z novo usmeritvijo Pionirske knjižnice Maribor, ki naj bi postala tudi študijsko središče za mladinsko književnost, se je pokazala možnost, da prav ta ustanova izpelje dolgoletne zamisli o reviji. Januarja leta 1971 je Ignac Kamenik sklical iniciativni odbor za ustanovitev revije. Še isti mesec se je sestalo predlagano uredništvo, ki je za prvo urednico revije izbralo Darjo Kramberger, vodjo Pionirske knjižnice Maribor. Ta je 27.1.1971 sklenila dogovor z direktorjem Založbe Obzorja Jožetom Košarjem o vsebini in podobi nove publikacije: zbornik bo nosil ime *Otrok in knjiga*. Izhajal bo letno, objavjal bo izvorna, še neobjavljena strokovna besedila s področja mladinske književnosti z literarnoestetskega vidika, z likovnega področja ter o problematiki mladega bralca s psihološkega in sociološkega vidika, in sicer v slovenščini, prispevke v drugih jezikih bo uredništvo dalo prevesti. Članke bodo spremljali povzetki v tujih jezikih (angleščini, nemščini, ruščini), teoretične študije z raznih področij morajo biti opremljene z opombami in navedbo virov. V zborniku bo ob obsežnejšem teoretičnem še informativni del. Vseboval bo tudi črno bele ilustracije in grafikone, barvne ilustracije pa bodo prišle v poštev, če bodo spremljale besedilo, v katerem je govora o funkciji barv. Jože Košar je sprejel predlagani obseg zbornika do 160 strani, naklada pa naj bi znašala 700 do 800 izvodov.

Prva številka je bila oddana v tisk januarja 1972, izšla pa je avgusta istega leta.

Zgoščen zapis o snovanju revije in prvih letih izhajanja je ob 20-letnici revije pripravila prva urednica Darja Kramberger. Objavljen je bil v reviji *Otrok in knjiga*, in sicer v dveh delih: *Čas snovanja in odmikanja, od pobud do nastanka zbornika Otrok in knjiga*, številka 35(1993), str. 79-84, treba je bilo

začeti, številka 36 (1993), str. 81-85. Leta 1995 je v samostojni izdaji izšla tudi bibliografija št. 1-38, ki jo je naredila Darja Kramberger.

*Naslovnica prve številke
revije Otrok in knjiga.*

Otrok in knjiga je izšla štirikrat kot zbornik, z letom 1977 se je preoblikovala v revijo z dvema številka letno. V peti številki je dobila podnaslov, ki ga je v 32. številki še razširila. Revija ima vsa leta enak format.

Publikacija ves čas izhaja v Mariboru. Njeni izdajatelji so bili od začetka Pionirska knjižnica Mariborske knjižnice (kjer je ves čas tudi sedež uredništva), festival Kurirček oziroma od leta 1991 do 1993 (ko je prenehal delovati) Festival Otrok in umetnost ter Pedagoška akademija Maribor oziroma od leta

1996 Pedagoška fakulteta Maribor. Leta 1977 se je izdajateljcem pridružila Pionirska knjižnica Ljubljana.

Darja Kramberger je bila urednica do leta 1984 (številke 1-20), od leta 1985 do 1989 sta revijo urejali Alenka Glazer, ki je pri reviji sodelovala od prvih idejnih zamisli, in Darka Tancer-Kajnih, ki je bila od leta 1980 sekretarka uredništva, od leta 1990 je glavna in odgovorna urednica Darka Tancer-Kajnih.

Revija Otrok in knjiga se je pojavila v sedemdesetih letih, to je v času neverjetnega razcveta mladinske književnosti pri nas in v svetu, ki je hkrati sovpadal s premiki na področju teoretične misli o mladinski književnosti. Revija si je zastavila cilj, da bo ta po obsegu in pojavnih oblikah bogat del književnosti uveljavljala kot enakovreden predmet proučevanja literarne vede.

Revija je bila od vsega začetka usmerjena tudi v takratni jugoslovanski in mednarodni prostor, na kar kažejo povzetki.

Z vztrajnim in načrtnim delom je uspela pritegniti k sodelovanju številne domače in tuje strokovnjake. S tehtnostjo prispevkov, ki so jih praviloma podpisovali ugledni in prodorni avtorji, pa je kmalu postala nepogrešljiva spremljevalka vseh, ki se ukvarjajo s proučevanjem in posredovanjem mladinske književnosti. Mnogi članki so še danes dragocena in edina študijska literatura raziskovalcem in študentom pedagoške usmeritve. Z dolgoletnim delom je gotovo dala pomemben prispevek k razvoju stroke in pripomogla k temu, da se je spremenil temeljni odnos do mladinske književnosti.

Za obstoj revije je bilo zelo pomembno tudi dejstvo, da revija kljub pogostim in velikim zamudam v izhajanju nikoli ni izgubila sicer skromne, a redne republiške finančne podpore. Celo v letih močnih restrikcij, ki so marsikatero periodično publikacijo žrtvovale, sta se kulturna skupnost in kasnejše ministrstvo za kulturo zavedala pomembnosti obstoja edine tovrstne slovenske revije.

Leta 1990 je bilo za preživetje revije gotovo najbolj kritično, saj je iz finančnih razlogov njena dotedanja založnica zahtevala, da se revija osamosvoji. Sprva je kazalo, da si bo breme založništva naložil festival Kurirček, po temeljitejšem pretresu nastale situacije pa je padla odločitev, da bosta to nalogo prevzeli Mariborska knjižnica in Pedagoška fakulteta. Sklenjen je bil sporazum, po katerem vso založniško delo opravlja Mariborska knjižnica, Pedagoška fakulteta pa se je zavezala, da bo skupaj s knjižnico pokrila morebitno finančno izgubo.

Revija je z leti vedno bolj združevala in širila krog ljudi, ki so se ukvarjali z mladinsko književnostjo. Bila je tudi pobudnica nekaterih pomembnih zamisli na tem področju dogajanja:

Ob svoji dvajsetletnici je revija spodbudila ustanovitev *Centra za mladinsko književnost in didaktiko na Pedagoški fakulteti* v Mariboru in *Slovenske sekcije IBBY*, ki ima svoj sedež v Pionirski knjižnici, enoti Knjižnice Otona Župančiča, v Ljubljani.

Leta 1997 je na povabilo podjetja za promocijo kulture Franc - Franc iz Murske Sobotice oziroma pisatelja Ferija Lainščka revija začela sodelovati pri pripravi in izvedbi strokovnega dela srečanja slovenskih pisateljev, ki pod naslovom *Oko besede* poteka vsako leto meseca novembra v Murski Soboti. S skupnimi močmi so uresničili že dalj časa prisotno željo in potrebo po vseslovenski nagradi za izvirno mladinsko književnost. Sponzorstvo nagrade, poimenovane *večernica*, je prevzelo časopisno založniško podjetje Večer iz Maribora. Petčlanska žirija, v kateri ima stalno mesto tudi predstavnik revije Otrok in knjiga, je prvo večernico izbrala leta 1997, podeljena pa je bila za najboljše literarno delo, izdano v preteklem letu.

Med redne oblike dela revije sodi tudi izdajanje tematskih števil in priprava simpozijev. V uredništvu so organizirali

- strokovne posvete:
  - o stripu (1978)
  - o prevodni mladinski literaturi (1983)
  - o kiču v knjigah za otroke (1986)
  - o tragičnem in komičnem v mladinski književnosti (1997)
  - o perspektivah v mladinski književnosti (1999)

Simpozij Perspektive v mladinski književnosti, 1999.

- simpozije na srečanjih mladinskih pisateljev Oko besede v Murski Soboti:
  - Ali so knjige lahko bolne? (1996)
  - Mladinska književnost v času elektronskih medijev (1997)
  - Seksizem v mladinski književnosti (1998)
  - Mladinska literatura v/o času (pisateljski forum – 1999)

Z objavo tako pridobljenega gradiva so bile oblikovane naslednje številke:

- številka 9 (strip)
- številka 19 (prevodna mladinska književnost)
- številka 25 (o kiču)
- številka 37 (referati z mednarodnega posvetovanja Mladinska književnost na razpotju, ki ga je leta 1993 organiziral Center za mladinsko književnost in didaktiko Pedagoške fakultete Maribor)
- številka 43 in 45 (referati s srečanja Oko besede)
- številka 44 (tragično in komično v mladinski književnosti)
- številka 46 (referati s posvetovanja Beseda-knjiga-knjižnica, ob 50-letnici Pionirske knjižnice, enote Otona Župančiča)
- posebna izdaja revije Otrok in knjiga (referati s simpozija Perspektive v mladinski književnosti, ob 50-letnici Mariborske knjižnice).

Predstavitev revije na Slovenskem knjižnem sejmu v Cankarjevem domu, 1998.

Od leta 1989 urednica revije ni bila več zaposlena v Mariborski knjižnici, kar je močno vplivalo na dinamiko dela revije. Zato je Mariborska knjižnica leta 1996 omogočila urednici revije polovično zaposlitev. Hkrati je v svojih načrtih podprla mnenje uredništva, da bi bilo za še uspešnejši in odmevnejši prodor na področju mladinske književnosti, ki se je v teh letih močno razvilo, delo urednika potrebno profesionalizirati, revijo pa izdajati štirikrat letno.

Simpozij Perspektive v mladinski književnosti ob 50 – letnici Mariborske knjižnice, 1999.